

TIDSKRIFT FÖR POLITISK FILOSOFI
NR 3 2012 | ÅRGÅNG 16

Bokförlaget THALES

I DENNA ESSÄ kommer jag att argumentera för att abortlagstiftningar som bygger på samma principer som den svenska bör göras mer restriktiva. Min argumentation för denna slutsats görs i två olika led. Först kommer jag att fokusera på den nuvarande abortlagstiftningen. Närmare bestämt kommer jag att argumentera för att fostrets livsduglighet – d.v.s. när fostret är förmöget att överleva utanför livmodern – inte är en berättigad gräns för när abort senast bör få tillåtas. Skälet är att fostrets livsduglighet inte är ett rimligt kriterium för persontillblivelsen ur vare sig ontologisk eller moralisk synvinkel. Därefter kommer jag att argumentera för att livsduglighetskriteriet inte bör ersättas med en utvidgning av möjligheterna att göra abort. Skälet är att en sådan utvidgning av möjligheterna skulle innebära en oförsvarligt stor risk att en mänsklig person dödades.

En premiss kommer att närmast tas för given här, nämligen den att staten bör sträva efter att undvika att oskyldiga människor dödas. Jag kommer att argumentera för att en tillämpning av livsduglighetskriteriet krockar med en sådan ambition. Också att ytterligare utvidga möjligheterna av att göra abort skulle krocka med en sådan ambition. Slutsatsen är därför att lagstiftningen behöver göras mer restriktiv.

Jag kommer att börja med att argumentera för att livsduglighetskriteriet är orimligt. Detta kommer jag att göra genom att jag demonstrerar att det följer kontraintuitiva implikationer, om tidpunkten för persontillblivelsen anses äga rum när fostret blir livsdugligt. Därefter kommer jag att argumentera för att det vore oförsvarligt riskabelt att ersätta livsduglighetskriteriet med en utvidgning av möjligheterna att göra abort. Sammantaget blir slutsatsen blir därför att nuvarande abortlagstiftning bör göras mer restriktiv.

Livsduglighet som kriterium för mänsklig persontillblivelse

DEN YTTERSTA GRÄNSEN för när abort upphör att vara tillåtet i Sverige och i många andra västerländska stater utgörs av fostrets livsduglighet. Med fostrets livsduglighet avses fostrets möjligheter att kunna leva utanför livmodern. Fostrets livsduglighet har historiskt varierat med de teknologiska möjligheterna att kunna rädda alltför tidigt födda barn. Idag går den gränsen mellan den 21-23 graviditetsveckan (Boonin 2003; Kaczor 2010). Trots att livsduglighetskriteriet har kommit att accepteras på politisk nivå i många västerländska stater har detta kriterium ofta avfärdats i filosofiska kretsar (Boonin 2002, Zaitchik 1981). Filosofen David Boonin menar att detta avfärdande ofta har gjorts på lättvinda grunder och att många av de invändningar som rests mot detta kriterium kan bemötas. En vanlig invändning är att detta kriterium anses exkludera individer som är beroende av tekniska hjälpmedel för att överleva, som t.ex. personer med pacemakers (se t.ex. Werner 1976). Enligt denna kritik skulle dessa på grund av deras beroende av teknologi för att överleva inte vara »livsdugliga» och därmed inte personer, vilket skulle vara en kontraintuitiv slutsats. Men Boonin menar att livsduglighetskriteriet inte har dessa implikationer, tvärtom skulle t.ex. ett alltför tidigt fött barn som är beroende av teknologi för att överleva betecknas som just livsdugligt. Livsduglighet handlar enligt Boonin endast om förmågan att kunna överleva utanför livmodern och han skiljer därmed mellan att vara beroende av en specifik person (modern och hennes livmoder) och att vara beroende av andra personer i allmänhet (läkaren och dennes utrustning). Med livsduglighet avses endast den förstnämnda betydelsen, vilket innebär, enligt Boonin, att invändningen mot att detta kriterium är alltför exklusivt inte är berättigad.

En annan vanlig invändning mot detta kriterium som Boonin lyfter fram är uppfattningen om att det vore orimligt att låta persontillblivelsen vara beroende av den teknologiska utvecklingen. Så är ju fallet med livsduglighetskriteriet eftersom detta kriterium bestäms av möjligheterna att kunna rädda alltför tidigt födda barn. I takt med teknologiska framsteg inträder fostrets livsduglighet allt

tidigare, vilket därmed också skulle innebära att persontillblivelsen successivt har flyttats fram genom historiens lopp. Givet denna implikation skulle man kunna ställa den fråga som William Cooney adresserar, nämligen om »personhood [can] be a condition relative to and dependent on technology?» (1991: 116).

Boonin medger att det vore orimligt att göra persontillblivelsen beroende av teknologin om man med persontillblivelsen avser en deskriptiv biologisk händelse. Och detta tycks vara en rimlig position. Om livsduglighet skulle vara ett kriterium på en »deskriptiv ontologisk händelse» skulle t.ex. siamesiska tvillingar som är beroende av varandra för att överleva aldrig kunna bli personer, vilket förefaller kontraintuitivt (se Tooley 1973; Beckwith 2007; Kaczor 2010). Men om persontillblivelsen endast ges en moralisk innebörd, det vill säga att man med en person endast avser en individ som ges rätten till liv, så menar Boonin att svaret på Cooneys fråga helt enkelt är jakande. Ja, det är relevant att låta den teknologiska nivån bestämma vilka individer som bör ges rätten att leva. I sitt försvar för denna hållning menar Boonin att vi är benägna att behandla individer som t.ex. är i irreversibel koma och därmed beroende av livsuppehållande teknologin på ett sätt som implicerar att de inte har full rätt till liv.

Men detta är ett besynnerligt försvar. För det första efterlever han inte den distinktion mellan att vara beroende av en specifik person och att vara beroende av personer (och medicinsk utrustning) i allmänhet som han menade att en rimlig tolkning av livsduglighetskriteriet krävde. Enligt honom kräver livsduglighet inte att man nödvändigtvis är oberoende av medicinsk utrustning i allmänhet – om så vore fallet skulle personer med t.ex. pacemakers inte vara personer, vilket förefaller vara uppenbart kontraintuitivt. Men genom att själv göra kopplingen till personer i irreversibel koma för att försvara livsduglighet som ett kriterium för persontillblivelse i moralisk bemärkelse, tycks han inte själv efterleva distinktionen mellan att vara beroende av en specifik person respektive personer i allmänhet eftersom personer i koma är beroende i den senare bemärkelsen.

För det andra är åberopandet av personer i koma ett svagt försvar för livsduglighet som ett kriterium för individers moraliska status eftersom exemplet inte exklusivt prövar livsduglighet som kriterium utan också riskerar att blanda in intuitioner om skillnaden mellan medvetenhet och medvetlöshet. För att pröva våra intuitioner om livsduglighet vore det mer relevant med exemplet om personer med pacemaker eftersom de inte både är medvetlösa och beroende av medicinsk utrustning utan endast beroende av medicinsk utrustning. Och det vore kontraintuitivt att hävda att individer med pacemaker inte har samma moraliska status som vi på grund av att de är beroende av en specifik medicinsk utrustning.

Men man skulle kunna förbättra Boonins försvar av livsduglighetskriteriet genom att efterleva hans distinktion mellan att vara specifikt och generellt beroende. På så sätt skulle individer med pacemaker inte fränsägas personskap eftersom de är generellt beroende av medicinsk utrustning. Problemet är dock att det följer kontraintuitiva implikationer också med denna version av livsduglighetskriteriet. Enligt detta kriterium skulle nämligen siamesiska tvillingar inte ha någon rätt till liv om någon av dem var beroende av den andra för att överleva. Jag menar att redan detta framstår som kontraintuitivt, men än mer absurd blir implikationen om vi antar att tvillingarna är beroende av varandra för att överleva. Enligt denna tolkning av livsduglighetskriteriet skulle då ingen av tvillingarna ha någon rätt till liv – att separera dem och därmed döda dem skulle alltså inte kränka någons rätt till liv.¹

Visserligen skulle man kunna invända att det i en graviditetssituation inte handlar om att fostret och kvinnan är beroende av varandra utan endast om att fostret är beroende av kvinnan. Analogt kvarstår därmed endast den implikation enligt vilken den beroende siamesiska tvillingen saknade rätt till liv. Jag menar som sagt att redan denna implikation är kontraintuitiv, men möjligen kan det här finnas delade meningar. Men låt oss pröva denna implikation i ett annat sammanhang. Låt oss anta att ett barn föds med en dödlig åkomma som endast kan botas genom en benmärgrstransplantation – och den enda tänkbara givaren är fadern. Barnet är därmed

helt beroende av fadern för sin överlevnad. Möjligen kan våra intuitioner vara delade om huruvida fadern har en förpliktelse att förse barnet med sin benmärg, men det vore orimligt att hävda att barnet saknade en rätt till liv på grund av dess beroende av fadern.

Om nu livsduglighet varken kan utgöra ett kriterium på fostrets tillblivelse eller på när det är moraliskt berättigat att tillskriva fostret en rätt till liv, så förefaller slutsatsen också följa att detta kriterium bör förkastas. Fullt så enkelt är det dock inte. Istället för att låta livsduglighet vara ett kriterium relaterat till fostret, skulle man kunna relatera det till själva aborten. Man skulle kunna argumentera för att en abort av ett livsdugligt foster med nödvändighet innebär att aborten dödar fostret medan en abort innan livsduglighet kan innebära att man endast låter fostret dö. Detta är det så kallade barmhärtige samarit-argumentet för abort (hädanefter BS-argumentet) och enligt detta argument spelar fostrets status ingen avgörande roll för frågan om abort är berättigad. Även om fostret vore en människa skulle en abort innan fostret är livsdugligt kunna vara legitim eftersom en abort då inte kräver att man dödar fostret.

Skulle man då kunna försvara nuvarande abortlag med hjälp av detta argument för livsduglighet? Svaret är nej. Även om vi utgår från att BS-argumentet skulle kunna berättiga abort – vilket är ett högst kontroversiellt antagande – så implicerar det ändå en mer restriktiv lagstiftning än den nuvarande. Dock inte nödvändigtvis med avseende på *när* aborten får genomföras utan snarare på *hur* aborter genomförs. Eftersom detta argument för abort bygger på distinktionen mellan att döda och att låta dö, krävs det att en lagstiftning baserad på denna tolkning av livsduglighetsargumentet beaktar hur aborter genomförs. Aborter ska inte döda utan bara innebära att man låter fostret dö.

Nu har visserligen Boonin argumenterat för att det i vissa sammanhang är legitimt att döda under förutsättning att det också är legitimt att låta någon dö. Anton Tupa (2009) sammanfattar Boonins argumentation på följande sätt (min översättning):

Om

- (1) det är tillåtet för x att låta y dö,
- (2) y är beroende av x för att överleva,
- (3) det kräver en stor uppoffring för x att hålla y vid liv,
- (4) det är åtskilligt större uppoffring att låta y dö istället för att döda y ,

så är det legitimt för x att döda y .

Min avsikt här är inte att pröva denna slutledning utan att endast påvisa att det också med Boonins argumentation krävs åtminstone en smärre restriktion av nuvarande lagstiftning. Det finns nämligen abortmetoder som många menar just innebär att fostret tillåts dö istället för att dödas (Tupa 2009) och som därför borde förordas av en lagstiftning som bygger på BS-argumentet.² Detta eftersom dessa metoder inte innebär en tillräckligt mycket större uppoffring än vad det skulle innebära att eliminera fostret med hjälp av metoder som helt uppenbart är en form av dödande. Följaktligen skulle en lagstiftning som bygger på BS-argumentet vara mer restriktiv än den nuvarande med avseende på att den åtminstone borde föreskriva att endast metoder som innebär att fostret tillåts dö istället för att dödas används i tidiga aborter. BS-argumentet kan därför inte åberopas för att försvara nuvarande lagstiftning utan det implicerar åtminstone en mer restriktiv lagstiftning med avseende på hur aborter genomförs. Därmed kvarstår de orimliga implikationer som följer av en lagstiftning som baseras på en tillämpning av livsduglighet som ett kriterium på fostrets status.

Försiktighetsprincipiella invändningar mot utvidgade möjligheter att göra abort

MEN ÄVEN OM man skulle instämma i invändningarna mot en lagstiftning som baserades på livsduglighetskriteriet så implicerar

ju det inte att man skulle föredra en mer restriktiv lagstiftning. Istället kanske man förordar att livsduglighetskriteriet överges till förmån för en än mer generös lagstiftning. Denna hållning är väl representerad i den filosofiska debatten om abort (se t.ex. Warren 1973; Engelhardt 2000; McMahan 2002). Jag menar dock att det vore oförsvarligt att göra detta eftersom det är plausibelt att befara att en sådan utvidgning av möjligheterna att göra att abort skulle innebära att en mänsklig person dödades.

Att motivera begräsningar av möjligheterna att göra abort med hänvisning till faran att döda en mänsklig person kallas ibland för osäkerhets- eller försiktighetsargumentet mot abort. Många som är motståndare mot abort åberopar detta argument och gör då oftast gällande att det implicerar ett totalförbud mot abort eftersom det finns en fara att man dödar en mänsklig person så länge abort överhuvudtaget tillåts (Beckwith 2007; Lee 2010, Oderberg 2008; Kaznor 2010). De som å andra sidan menar att abort bör vara tillåtet menar att denna argumentationslinje leder till kontraintuitiva implikationer i andra sammanhang. Skulle man förbjuda allt som riskerade att leda till ödesdigra konsekvenser, skulle många aktiviteter förbjudas. David Boonin menar t.ex. att det borde motivera ett förbud mot gräsklippning eftersom det inte kan uteslutas att en sådan aktivitet hotar organismer (plantor och smådjur) som man skulle kunna tillskriva en rätt till liv.

Något elaborerat svar från abortkritiker på detta *reductio ad absurdum*-argument har jag inte hittills inte påträffat. Inte heller jag har här ambitionen att försvara osäkerhetsargumentet mot abort från denna kritik på ett konklusivt sätt, men jag behöver ändå argumentera för att min användning av detta argument undgår de orimliga implikationer som detta argument är behäftat med enligt Boonin. Min argumentation undgår denna invändning på grund av att min version av osäkerhetsargumentet inte bygger på att blotta existensen av risken att utvidgade möjligheter att göra abort skulle innebära att en människa dödades är ett tillräckligt argument mot en sådan utvidgning. Istället menar jag att abortfrågan utgör närmast ett specialfall eftersom denna debatt rymmer begrepp som

man skulle kunna kalla för »essentiellt omtvistade» («essentially contested concepts», se t.ex. Gellie 1955, Gibson 2004, Collier & Hidalgo 2006). Utmärkande för de omtvistade positionerna i denna typ av debatt är, enligt Susanna Gibson, att de var för sig är underbyggda »med koherenta och hållbara argument» (2004: 223). Osäkerheten om vilka slutsatser som är korrekta är därför särskilt stor, vilket gör osäkerhetsargumentet särskilt relevant i dessa fall. Visserligen är det inte endast abortdebatten som rymmer begrepp som är »essentiellt omtvistade», men icke desto mindre är det långtifrån alla debatter som har denna egenskap. Därför implicerar inte en tillämpning av osäkerhetsargumentet i abortdebatten att detta argument också måste användas på alla områden där det föreligger en möjlig fara för ödesdigra konsekvenser. Abortdebattens speciella status berättigar med andra ord en differentiering i förhållande till andra tänkbara områden. David Boonins *reductio ad absurdum*-argument mot osäkerhetsargumentet håller därför inte.

Men det förhållande att Boonins *reductio ad absurdum*-argument mot osäkerhetsargumentet inte håller innebär naturligtvis inte att mitt osäkerhetsargument mot en utvidgning av möjligheterna till att göra abort är berättigad. Tvärtom åberopas denna osäkerhet som ett skäl till att tillåta abort (Thomson 1995). Argumentet är då att eftersom ett förbud skulle vara en tvingande åtgärd till skillnad från en lagstiftning som tillåter abort, så borde det faktum att det råder osäkerhet om fostrets status innebära att man avstår från att utöva tvång. Detta motargument, som vi kan kalla frihetsargumentet, är betydligt svagare i förhållande till min position än till dem som åberopar osäkerhetsargumentet för att berättiga ett förbud mot abort. Enligt min användning av argumentet implicerar det endast att man bör avstå från att utvidga möjligheterna att göra abort. Det implicerar alltså inte någon frihetsinskränkning utan endast en förlust av en utökning av friheten. Givet detta menar jag att det är rimligt att man prioriterar undvikandet av faran att döda en mänsklig person på bekostnad av en utökad frihet att göra abort.

Nu ska det emellertid tillstås att mitt argument mot livsduglig-

hetskriteriet plus osäkerhetsargumentet mot en utökning av möjligheterna att göra abort, leder till slutsatsen att abortlagstiftningen bör göras mer restriktiv. Sammantaget argumenterar jag med andra ord för en frihetsinskränkning av möjligheterna att göra abort, vilket gör frihetsargumentet mer relevant. Utan att heller här ha ambitionen att konklusivt vederlägga detta motargument, vill jag ändå göra gällande att frihetsargumentet i detta sammanhang alltså har en begränsad styrka. För det första implicerar inte användningen av osäkerhetsargumentet mot att utöka möjligheterna att göra abort att abort helt bör förbjudas. Givet att osäkerheten gäller framförallt fostrets status implicerar min sammantagna argumentation endast med nödvändighet de restriktioner om *hur* abort bör genomföras som ansågs följa av BS-argumentet för abort. I så fall är ju de restriktioner av nuvarande lagstiftning som följer med nödvändighet av min argumentation modesta, vilket i sin tur försvagar styrkan i frihetsargumentet för abort, eftersom frihetsförlusten då blir begränsad.

Det ska emellertid sägas att BS-argumentet för abort är mycket kontroversiellt. David Boonin, som försvarar en version av detta argument, menar t.ex. att även om många anser att det närmast är genialt, är det en utbredd uppfattning att det också är bristfälligt (Boonin 2002: 134). Och denna uppfattning delas också av anhängare till möjligheterna att göra abort (se t.ex. McMahan 2002; DeGrazia 2003, Tooley 1983). Vidare skulle man också kunna göra gällande att man borde tillämpa osäkerhetsargumentet inte endast i förhållande till fostrets status utan också till abortens status. Osäkerheten här ligger då i själva den aborterande handlingen. Hur säkra kan vi vara på att det verkligen är moraliskt berättigat att abortera en mänsklig person? Med tanke på dessa invändningar mot BS-argumentet är det rimligt att utforska implikationerna av osäkerhetsargumentet också om det skulle vara så att man kom fram till att BS-argumentet inte kunde berättiga abort.

Men också om det skulle vara så att fostrets status skulle vara den avgörande faktorn för om huruvida abort skulle vara tillåtet, så menar jag att det inte följer av osäkerhetsargumentet att abort helt bör förbjudas. Enligt mer elaborerade versioner av osäkerhetsargumen-

tet som har utvecklats inom andra domäner än abortdebatten, finns det kriterier för när detta argument bör tillämpas. Filosofen Stephen Gardiner, som har utvecklat sin version med utgångspunkt från John Rawls maximinprincip, menar exempelvis att den fara som man försöker undvika genom att tillämpa osäkerhetsprincipen måste vara realistisk och kostnaderna för att tillämpa denna princip acceptabla (Gardiner 2006). Liknande formuleringar återfinns också i andras versioner av detta argument (se t.ex. Resnik 2004). Beaktar man detta skulle man kunna argumentera för att faran för att en abort dödar en mänsklig person tidigt i graviditeten inte är tillräckligt realistisk för att motivera de kostnader i form av den frihetsinskränkning som ett förbud mot abort skulle innebära. Även om det faktum att personbegreppet är essentiellt omtvistat också har relevans för tidiga aborter, så skulle man ändå kunna argumentera för att faran för att man aborterar en mänsklig person är mindre vid tidiga aborter än vid sena.

Dessutom finns det andra gränsdragningar att göra än de som implicerar ett förbud mot abort. Det finns nämligen argument för gränsdragningar tidigare i graviditeten än vid fostrets livsduglighet, men betydligt senare än vid konceptionen. Exempelvis har det föreslagits att bildandet av hjärnan (»hjärnfödelsen») skulle kunna vara en sådan gränslinje (se t.ex. Sass 1989; Goldenring 1985; Smolensky 2006; för en ingående kritisk diskussion, se Howsepian 2008). En sådan gränsdragning skulle stödjas – dock utan att vara beroende – av argument om det eftersträvansvärda i att etablera en symmetri mellan definitioner av liv (hjärnfödelse) och död (hjärndöd). Förvisso har denna position kritiserats – i synnerhet anspråket på att en sådan gränsdragning skulle vara symmetrisk (se t.ex. Jones 1998). Likväl kan det inte uteslutas att en gränsdragning baserad på »hjärnfödelse» ur en försiktighetsprincipiell synvinkel skulle kunna vara en rimlig position som balanserar ambitionen att undvika faran med att man dödar en mänsklig person med ambitionen att inte helt inskränka friheten att göra abort.

I den filosofiska debatten har det förekommit argument för andra kriterier än hjärnfödelsen som kräver en mer restriktiv abortlag-

stiftning utan att nödvändigtvis implicera ett totalförbud (se t.ex. Sekaleshfar 2009; Dombrowski & Deltete 2000; Brody 1975). Det ligger utanför ramen för denna essä att försvara dessa alternativa kriterier, utan syftet är endast att demonstrera att användningen av osäkerhetsargumentet mot abort inte implicerar uppfattningen att abort helt ska förbjudas.

Slutsatser

JAG MENAR ATT abortlagstiftningar, där gränsen för när abort allra senast får göras bestäms av fostrets livsduglighet, bör göras mer restriktiva. Skälet är att fostret livsduglighet inte är ett berättigat kriterium samt att en utvidgning av möjligheterna att göra abort ännu senare i graviditeten skulle innebära en oförsvarligt stor risk att man dödar en mänsklig person. Någon bestämd uppfattning om hur mycket mer restriktiv abortlagstiftningen bör göras har jag inte försvarat. Om BS-argumentet för abort kan berättigas kräver min argumentation endast att restriktioner införs för *hur* abort görs medan den borte gränsen kan ligga kvar. Kan detta argument för abort inte försvaras leder emellertid min argumentation till att den borte gränsen för när abort senast får göras måste tidigareläggas. Detta innebär en mer långtgående förändring i restriktiv riktning – dock utan att implicera ett förbud.

→

Henrik Friberg-Fernros är lektor vid statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

Noter

1 Därmed inte sagt att det skulle vara kontraintuitivt att försvara handlingar som skulle kunna anses innebära kränkningar av personers rätt till liv på grund av den specifika belägenhet som siamesiska tvillingar befinner sig i. Om t.ex. endast en av tvillingarna är beroende av den andra och om detta beroende belastar den andra tvillingen så pass mycket att överlevnaden står på spel, är det inte kontraintuitivt att hävda att man är berättigad att separera tvillingarna även om det skulle innebära att en av tvillingarna dog.

VARFÖR DEN SVENSKA ABORTLAGSTIFTNINGEN BÖR GÖRAS MER RESTRIKTIV

Man skulle kunna argumentera för att ett sådant förfarande är försvarligt även om det innebär en kränkning av den beroende tvillingens rätt till liv. Men endast det faktum att en sådan situation beskrivs som ett moraliskt dilemma indikerar att vi tillskriver båda tvillingarna en rätt till liv. Därför är detta knappast ett försvar för Boonins hållning

2 Även om det inte råder fullständig enighet om att dessa metoder, mifeprestone och misoprostol, leder till att fostret endast tillåts dö istället för att dödas, så borde blott chansen att användningen av dessa metoder kan innebära detta göra att dessa metoder förordas av en lagstiftning som bygger på Boonins argument.

Referenser

- BECKWITH, F. (2007) *Defending Life: A Moral and Legal Case Against Abortion Choice*. Cambridge: Cambridge University Press
- BOONIN, D. (2002) *A Defense of Abortion*. Cambridge: Cambridge University Press
- BRODY, B. (1975) *Abortion and the Sanctity of Life: A Philosophical View*. Cambridge: MIT Press
- COLLIER, D. & HIDALGO FD. (2006) »Essentially Contested Concepts: Debates and Applications». *Journal of Political Ideologies*, 11(3): 211–246.
- COONEY, W. (1991) »The Fallacy of All Person-Denying Argument for Abortion». *Journal of Applied Philosophy*, 8(2): 161–165.
- DEGRAZIA, D. (2003) »Identity, Killing, and the Boundaries of Our Existence». *Philosophy and Public Affairs* 31(4): 413–442.
- DOMBROWSKI, D.A. & DELTETE, R. (2000) *A Brief, Liberal, Catholic Defense of Abortion*. Chicago: University of Illinois University Press.
- ENGELHARDT, T. (2000) »The Sanctity of Life and the Concept of a Person». I Louis POJMAN (red) *Life and Death: A Reader in Moral Problems*. Belmont: Wadsworth Publishing Co, 77–83.
- GALLIE, W.B. (1955) »Essentially Contested Concepts». *Proceedings of the Aristotelian Society*, 55: 167–198.
- GARDINER, S. M. (2006) »A Core Precautionary Principle». *Journal of Political Philosophy*, 14(1), 33–60.
- GIBSON, S. (2004) »The Problem of Abortion: Essentially Contested Concepts and Moral and Moral Autonomy», *Bioethics*, 18 (3), 221–233.
- GOLDENRING, J.M. (1985) »The Brain-Life Theory: Towards a Consistent Biological Definition of Humanness». *Journal of Medical Ethics*, 11(4), 198–204.
- HOWSEPIAN, A.A. (2008) »Four Queries Concerning the Metaphysics of Early Human Embryogenesis». *Journal of Medicine and Philosophy*, 33(2), 140–157.
- JONES, D.G. (1998) »The Problematic Symmetry Between Brain Birth and Brain Death», *Journal of Medical Ethics* 24(4), 237–242.
- KACZOR, C. *The Ethics of Abortion. Women's Rights, Human Life, and the Question of Justice*. London: Routledge.
- LEE, P. (2010) *Abortion and Unborn Human Life*. Washington: The Catholic University of America Press
- MCMAHAN, J. (2002) *The Ethics of Killing. Problems at the Margins of Life*. Oxford: Oxford University Press.

- ODERBERG, D.S. (2008) »The Metaphysical Status of the Embryo: Some Arguments Revisited«. *Journal of Applied Philosophy*, 25(4), 263–276.
- RESNIK, D.B. (2004) »The Precautionary Principle and Medical Decision Making«. *Journal of Medicine and Philosophy*, 29(3):281–299.
- SASS, H.M. (1989) »Brain Life and Brain Death: A Proposal For a Normative Agreement«. *Journal of Philosophy and Medicine*, 14(1), 45–59.
- SEKALESHFAR, B. (2009) »Reinterpreting the ›Quickening‹ Perspective in the Abortion Debate«. *Theoretical Medicine and Bioethics*, 30(2), 161–171.
- SMOLENSKY, K.R. (2006) »Defining Life from the Perspective of Death: An Introduction to the Forced Symmetry Approach«. *Arizona Legal Studies Discussion Paper No. 06–29*
- THOMSON, J.J. (1995) »Abortion«. *Boston Review*, 20(3), 11–15.
- TOOLEY, M. (1973) »A Defense of Abortion and Infanticide«. I: J Feinberg (red) *The Problem of Abortion*. Belmont: Wadsworth.
- TOOLEY, M. (1983) *Abortion and Infanticide*. Oxford: Oxford University Press.
- TUPA, A. (2009) »Killing, Letting Die, and the Morality of Abortion«. *Journal of Applied Philosophy*, 26(1), 1–25.
- ZAITCHIC, A. (1981) »Viability and the Morality of Abortion«. *Philosophy and Public Affairs*, 10(1), 18–26.
- WARREN, M. A. (1973) »The Personhood Argument in Favor of Abortion«. I: Louise P Pojman (red) *Life and Death: A Reader in Moral Problems*. Belmont: Wadsworth Publishing Co 2000, 261–267.
- WERNER, R. (1976) »Hare on Abortion«. *Analysis*, 36(4), 177–181.